

Flyktningplan

for Arendal kommune 2007-2010

Mai 2007

Innhold

1	INNLEDNING	2
2	VERDIFORANKRING AV FLYKTNINGARBEIDET	3
3	SAMMENDRAG	4
4	MOTTAK OG INTEGRERING AV FLYKTNINGER I ARENDALE	5
4.1	Utsøking / bosetting	5
4.1.1	Enslige mindreårige.....	5
4.2	Organisering av arbeidet	6
4.3	OPPLÆRING.....	7
4.3.1	Opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne flyktninger	7
4.3.2	Grunnskoleopplæring for voksne flyktninger	8
4.3.3	Opplæring av flyktninger med behov for norsk på høyt nivå for å kunne ta høyere utdanning	8
4.3.5	Videregående skole	9
4.3.6	Grunnskole	10
4.3.6	Barnehage.....	11
4.4	Arbeid.....	12
4.5	Økonomisk trygghet.....	13
4.6	Helse.....	13
4.7	Kultur og fritid	15
4.8	Bolig.....	16
4.9	Tolk	17
4.10	” Det to-sporede løp ”.....	18
5.	ØKONOMISK OPPFØLGING.....	19
5.1	Bruk av flyktningfondet	19
5.2	Bruk av løpende inntekter knyttet til mottak av flyktninger	21
	Vedlegg 1 – Ordforklaringer	24
	Vedlegg 2 – Tilskuddsordninger	28
	Vedlegg 3 – Oppgaver for flyktningkontoret	29

1 INNLEDNING

Intensjonen bak planen for Arendals flyktningararbeid er å sikre en forutsigbar og systematisk politikk på dette felt i kommunen. Flyktningararbeidet blir gjennom planprosessen grundig forankret politisk og administrativt. Planene er utarbeidet i tett dialog med kommunens innvandremiljø og den bygger i stor grad på de erfaringer kommunen har opparbeidet seg gjennom arbeidet på dette arbeidsfeltet etter etableringen av den sammenslåtte kommunen i 1992.

Mandatet for planarbeidet ble fastsatt av bystyret 18.11.05:

1. Arendal kommune vedtar å bosette 25 flyktninger pluss familiegjenforening i 2006.
2. Det settes ned et utvalg for å evaluere det nåværende flyktningararbeidet og bruken av integreringsmidler, og legge opp føringer for det framtidige arbeidet.
3. Arendal kommune vedtar å opprettholde begrensninger i bosetningen med mindre det kommer nye retningslinjer i forhold til økonomiske overføringer fra Staten”

Punkt 2 i mandatet ivaretas i notatet Evaluering av flyktningararbeidet og bruken av integreringsmidler. Punkt 3 i bystyrets vedtak er ivaretatt av nye retningslinjer fra staten.

Bystyret valgte en styringsgruppe med politisk og administrative representantene som har forestått arbeidet. De politiske representantene har vært leder Marianne Sigurdson Lyngvi – V, nestleder Anders Kylland – Frp og Nils Johannes Nilsen – Ap. Dorthe Arvesen og Kristen Gaupera fra flerkulturelt nettverk ble utpekt til styringsgruppen for administrasjonen. Tore Tunold har bistått som sekretær fram til 31.10.07. Deretter har Ole Jørgen Etholm hatt sekretæransvaret.

Arendal legger vekt på å tenke globalt og handle lokalt. Vår innsats overfor hver enkelt flyktning, inngår i en internasjonal forpliktelse til å bidra til å hindre nød og elendighet blant mennesker på flukt.

Vi legger vekt på å legge forholdene til rette slik at de flyktninger som mottar tilbud om opphold i Arendal har forutsetninger for å få et godt liv. Dette selvsagt i erkjennelse av at det å ufrivillig måtte forlate eget land, familie og venner alltid vil være en stor påkjenning for det mennesket som opplever dette. Derfor vil en viktig del av oppfølgingen av kommunens flyktningpolitikk ha som mål å bidra til at mennesker skal kunne returnere til sine hjemland når politiske eller miljømessige forhold gjør dette mulig.

Planen er framkommet i dialog med brukere. Det er avholdt to møter med grupper av flyktninger. Det første var for voksne flyktninger som har vært her fra 0 til 5år. På dette møtet deltok 90. Det andre var for

Faktaboks

I følge FN`s høykommissær for flyktninger er tallet på registrerte flyktninger i verden er om lag 20,8 millioner ved utgangen av 2005. En økende andel blir flyktninger relatert til plutselige eller langsiktige endringer i miljøet. Jordskjelvet i Pakistan rett før jul i 2004 er et eksempel på plutselige hendelser knyttet miljøet. Endringer i nomaders muligheter til å ha dyr grunnet tørke er et eksempel på en langsom endringer som fjerne menneskers livsgrunnlag.

Samtidig er det fortsatt mange som må flykte fra eget land på grunn av politisk eller etnisk forfølgelse.

Opphold på humanitært grunnlag:

Vanlig betegnelse på tillatelse som gis til en asylsøker som ikke fyller kravene til asyl, men som har en flyktninglignende bakgrunn. Kan også gis der andre sterke menneskelige hensyn taler for at en person bør få bli i landet

Overføringsflyktning- flyktninger som får komme til Norge etter et organisert uttak, vanligvis i samarbeid med FN's Høykommissær for flyktninger (UNHCR). Etter forslag fra regjeringen fastsetter stortinget hvert år en kvote for hvor mange overføringsflyktninger Norge kan ta i mot.

Familiegjenforening:

Oppholds- eller arbeidstillatelse som innvilges til nære familiemedlemmer av norsk borger eller utenlandsk statsborger med lovlig opphold i Norge. Familiegjenforening gjelder i hovedsak ektefeller og barn under 18 år.

ungdommer i aldersgruppen 15 til 18 år som går på grunnskoleopplæring på Arendal voksenopplæring. Her møtte samtlige 12.

Videre har det vært møter med samarbeidspartnere. Eksterne kontakter har vært politi, IMDI(Integrerings- og mangfoldsdirektoratet) og leder av huseiernes landsforbund i Aust-Agder. Internt har det vært møte med representanter for Stinta oppvekstområde (barnehage, mottaksskole), Arendal voksenopplæring og servicesenteret i rådhuset.

2 VERDIFORANKRING AV FLYKTNINGARBEIDET

Arendal legger vekt på at Norge som nasjon og Arendal som kommune har en humanitær og internasjonal forpliktelse til å bistå mennesker på flukt. Krig, politisk-, økonomisk- og etnisk forfølgelse, miljøødeleggelse og naturkatastrofer driver mennesker på flukt. Det viser seg at de to siste faktorene har hatt en økning etter år 2000. Arendal kommune legger FN's menneskerettighetserklæring og FN's flyktningkonvensjonen til grunn for sin innsats overfor mennesker på flukt. Kommunen følger opp den nasjonale politikk i forhold til å motta flyktninger slik den er fastsatt av Stortinget.

3 SAMMENDRAG

Kap.1 redegjør for oppnevning og mandat for planarbeidet. Det gir en generell innledning til planen og hvilke samarbeidspartnere vi har hatt under utarbeidelsen. Faktaboksen redegjør for omfanget på verdens flyktningproblem og redegjør for noen sentrale begreper i flyktningarbeidet.

Kap.2 redegjør for verdiforankringen av vårt flyktningarbeid.

Kap.4 behandler utsøking og bosetting av flyktninger i Arendal. Faktaboksen omhandler omfanget på mottak etter år 2000. Videre drøftes mottak av enslige mindreårige.

I kap.4.2 gjennomgås organiseringen av arbeidet i Arendal. For å skape forståelse for hvordan mottaket legges opp gis en grundig innføring i Introduksjonsprogrammet som er obligatorisk for nyankomne flyktninger.

Kap.4.3 tar for seg ulike sider ved opplæringsbehov som flyktninger har fra grunnleggende opplæring i norsk språk med ulike ”spor” avhengig av flyktingens kompetansenivå på forhånd. Voksenopplæringsens viktige rolle i dette arbeidet blir synliggjort. Videre drøftes behov og gjennomføring av grunnskoleopplæring for de som mangler det blant de voksne. Tiltak for å kunne gi flyktninger med studiekompetanse opplæring i norsk på så høyt nivå at de vil kunne starte studier i Norge. En kommer også inn på tiltak for å gi høyskole og universitetsutdannede muligheter til å nytte sin utdannelse i Norge. Det er stort fokus på flyktingungdommer som skal ta videregående opplæring og vi drøfter tilbudet til barn og ungdom med flyktingbakgrunn i grunnskole. Barnehagens rolle i forhold til rask å kunne integrere nye barn i det norske samfunn får en sentral omtale.

Kap.4.4 drøfter utfordringer og muligheter for flyktninger i det norske arbeidsmarkedet. Herunder de spesielle tiltak som iverettes for å bidra til at de finner arbeid og blir i stand til å forsørge seg selv.

Kap.4.5 redegjør for hvordan flyktingenes økonomiske trygghet blir ivaretatt.

Kap.4.6 gir en orientering om det helsetilbudet de mottar og kap.4.7 gjelder kultur og fritid, kap.4.8 bolig og 4.9 tolketjenestes tilbud. Det siste underkapittelet understreker at en har fokus på tilbakevending til opprinnelsesland. Til alle underpunkter i kapittel 4 er det knyttet tiltak og strategier for kommunens videre arbeid med flyktninger.

Kap.5 drøfter de økonomiske sidene ved kommunens flyktingarbeid. En legger til grunn at overføringene fra staten på dette felt vil bli vesentlig redusert i kommende år som konsekvens av nedgang i tallet på mottatte flyktninger. Planen gir anbefalinger i forhold til hvordan utgiftene til kommunens flyktingarbeid bør reduseres slik at det blir samsvar med de inntekter og utgifter vi får. Plangruppen understreker at det er usikkerhet knyttet til størrelsen på reduksjonen, men finner det nødvendig å gjøre endringer nå slik at vi er forberedt på de endringer vi ser kommer.

4 MOTTAK OG INTEGRERING AV FLYKTNINGER I ARENDAL

4.1 Utsøking / bosetting

Målsetting:

Arendal yter en viktig humanitær innsats for verdens flyktninger gjennom:

- bosetting av inntil 150 flyktninger pluss familiegjenforeninger i perioden 2007 – 2010.
- å være en god samarbeidspartner for IMDI (Integrerings- og mangfoldsdirektoratet), og bistår med å bosette de flyktninger kommunen blir forespurt om innenfor rammen.

- *Arendal flyktningkontor er ansvarlig for uttak og bosetting i kommunen.*
- *Medarbeidere som bistår flyktninger er faglig oppdatert og har tilstrekkelige ressurser og tid. Innsatsen til Flyktningkontoret, voksenopplæringen, mottakskolen for grunnskoleelever, barnehagene, helsetjenesten og tolketjenesten er viktige for å få til en god bosetting.*
- *Arendal flyktningkontor har kompetanse som kan bidra til mottak av flyktninger med spesielle behov i forhold til fysisk og psykisk helse.*
- *Ved mottak av enkeltflyktninger eller grupper av flyktninger der det er en mulighet for at kommunens utgiftsperiode vil overstige 5 år drøftes dette med rådmannen.*
- *Ved bosetting av enslige unge voksne skal vi ha et særskilt fokus på integrering i lokalsamfunnet.*

4.1.1 Enslige mindreårige

Målsetting:

Bidra til at enslige mindreårige flyktninger får en god oppvekst i Arendal

- *Bosetting av enslige mindreårige skjer i samarbeid med barnevernet.*
- *Enslige mindreårige skal ha en hjelpeverge.*

Faktaboks

I perioden 2001 til 2006 ble det i gjennomsnitt årlig bosatt 50 flyktninger i Arendal. Maksimum ble nådd i 2004 med 67 flyktninger og minimum i 2006 med 34 flyktninger.

Etter 5 år er ca.80% fortsatt bosatt i kommunen.

Hvert år mottar vi 15-18 flyktninger som flytter fra andre kommuner.

I gjennomsnitt var det 12 personer på familiegjenforeninger pr. år i perioden 2001 til 2006.

Faktaboks

Arendal kommune har i perioden 2002 til 2006 tatt imot 11 personer under 18 år . Alle er kommet i følge med nær familie.

Barn under 18 år skal i Norge ha en verge som kan være nær familie eller følgeperson eller en norsk person.

4.2 Organisering av arbeidet

Arendal kommune har fra 1988 hatt eget kontor som har ivaretatt ansvaret for flyktninger fra de bosettes i Arendal og i 5 kalenderår (inkludert ankomstår). Motivasjonen for denne organiseringen er at flyktningene forholder seg til noen få personer som følger opp den enkelt og bringe dem inn i samfunnet gjennom råd og veiledning. Målet er at de senest etter 5 år klarer seg på egen hånd.

Tjenesten som ytes fra Flyktningkontoret er mangfoldige. Herunder rådgivning i forhold til etablering, informasjon om å bo i Norge og økonomi. Videre bidra til at flyktninger gjennomfører Introduksjonsprogrammet og får oppfølging i forhold til tiltaksarbeid og på arbeidsplassen. I tillegg kommer alle de små spørsmålene den enkelte har i møtet med en ny og fremmed verden.

Flyktningkontoret har mange samarbeidspartnere både offentlige og private jfr. vedlegg 3. Dette for å gi den enkelte en god start i Norge. Målet er hele tiden å ansvarliggjøre, bevisstgjøre og få den enkelte til å ta styringen over eget liv slik at de kan klare seg selv eller oppsøke råd og veiledning på lik linje med norske borgere.

Målsetting:

Arendal bidrar til at flyktninger som kommer til vår by:

- får gode levevilkår og muligheter til å ivareta egne evner og interesser.

”Bistand ytes på en slik måte at mottakerens selvrespekt blir ivaretatt. De må alltid oppleve å spille hovedrollen i eget liv.”
(KPL s.23)

Flyktningene skal bevisstgjøres på plikter og rettigheter innenfor de sosiale rammer som er vanlig i det norske samfunn. Dette gjelder bl.a. i forhold til syn på likestilling, herunder barn og kvinners rettigheter. Videre klargjøre at veien til et godt liv i Norge går via utdanning og arbeid.

- *Arendal kommune opprettholder flyktningkontoret og samlokalisere dette med NAV. Personalet ivaretar oppgaver knyttet til bosetting og oppfølging av den enkelte flyktning.*
- *Arendal kommunes Innvandrerråd er samarbeidspartner i iverksetting og evaluering av flyktningarbeidet i kommunen.*
- *Flyktninger som bosettes i Arendal ivaretas gjennom det ordinære tjenestetilbudet knyttet til helse, bolig, barnevern, kultur, bibliotek, kulturskole, barnehage og grunnskole.*

Faktaboks Introduksjons- programmet

Stortinget vedtok i juni 2003 at alle flyktninger skal gjennom et obligatorisk **Introduksjonsprogram**. Dette er hovedelementet i integreringsarbeidet. Ordningen gir flyktningene rett og plikt til å delta på et individuelt utformet program av heldags og helårig karakter. Her får de en introduksjon til det norske samfunnsnivå gjennom et sammensatt opplæringsprogram der språkopplæring og språkpraksis er viktige ingredienser.

Organisering av arbeidet i Arendal

Arbeidet med mottak og bistand til flyktninger har primært vært knyttet til Flyktningkontoret. Kontoret har hatt en bemanning på 6,1 årsverk.

Gjennom NAV reformen i Arendal er det bestemt at Flyktningkontoret skal samlokaliseres med denne virksomheten. Kontoret skal fortsatt være en kommunal virksomhet, men virksomheten skal styrkes gjennom tett samarbeid med statlige virksomheter innen trygd og arbeidsformidling.

4.3 OPPLÆRING

Målsetting:

Opplæringen bidrar til at flyktninger får gode kunnskaper i norsk språk og samfunnsliv, slik at de kan skaffe seg jobb og oppnår deltakelse, integrering og likestilling i det norske samfunnet.

4.3.1 Opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne flyktninger

Målsetting:

Arendal bidrar til at flyktninger som kommer til vår by:

- får god opplæring i norsk språk slik at de etter 6 måneder kan gjøre seg forstått på norsk i dagliglivet og etter 2 år skal norsk språk ikke lenger være en vesentlig hindring for deltakelse i arbeidsliv og sosialt liv.
- får en systematisk innføring i norsk samfunnsliv.

En grunnleggende forutsetning for at en flyktning skal kunne tilpasse seg livet i Norge er at de oppnår språkkunnskaper på et tilstrekkelig høyt nivå til å kunne fungere tilfredsstillende i arbeidsmarkedet. Erfaringsmessig er manglende språklige ferdigheter den største barrieren for å komme inn i arbeidslivet og derigjennom kunne oppnå økonomisk handlefrihet for seg og sin familie.

En grundig innføring av flyktningene i hvilke verdier det norske samfunn bygger på og hvordan samfunnet er organisert er en sentral del av introduksjonsprogrammet til Norge. Mangel på sosial integrasjon i det norske samfunn vil gi grunnlag for isolasjon og mistrivsel for den enkelte flyktning. Et 50 timers kurs om det norske samfunn på eget språk er obligatorisk ved starten av opplæringen. Senere kommer samfunnsfaget inn parallelt med norskopplæringen.

Arendal voksenopplæring har gode ferdigheter i kartlegging og tilrettelegging av opplæringen. Motivasjon er viktig. IKT og de nye læreplanene er en ny vei.

Norskavdelingen ved Arendal voksenopplæring forestår opplæring av alle flyktninger i norsk og samfunnskunnskap. Grunnskoleavdelingen tilbyr opplæring i ikt, norsk, matematikk, engelsk, samfunnskunnskap og naturfag. Alle voksne flyktninger begynner norskopplæringen kort tid etter at de ankommer Arendal. Før de blir plassert i en klasse

Faktaboks

For å kunne fungere greit språklig i dagliglivet forutsettes flyktningen å ha minimum norsk ordforråd på 2000 ord. I arbeidslivet er kravene større og her snakker en om et ordforråd på 2500 ord. Heri inkludert relevante ord for det yrket en er tilknyttet. Ved ankomst er det så mange som 5 % av flyktningene analfabeter. 10% behersker ikke latinske bokstaver og er i praksis analfabeter.

Læreplan og Introduksjonsloven gir tre alternative opplæringsløp i norsk og to sluttprøver:

Spør 1 for de med liten eller ingen skolebakgrunn.

Målet er Norskprøve 2 skriftlig og Norskprøve 2 eller 3 muntlig. Ofte trenger denne målgruppen 2- 3 år for å nå fram til beståtte prøver. Målgruppen består også av analfabeter.

Spør 2 for deltakere med utdanning tilsvarende grunnskolen eller med språkbakgrunn som medfører at norsk er vanskelig.

Målet er norskprøve 3 muntlig og skriftlig. Normalt trenger deltakerne 1 –1 ½ år fram til eksamen.

Spør 3 for deltakere med videregående skole eller høyere utdanning og som har erfaring fra språklæring, oftest med noe kunnskaper i engelsk eller andre europeiske språk.

Målet er norskprøve 3 muntlig og skriftlig.

kartlegges språkkunnskaper og bakgrunnen i forhold yrke og utdanning. I denne fasen brukes ofte tolk.

Alle som deltar i norskopplæringen får en individuell opplæringsplan som skisserer mål og tiltak for norskopplæringen og langsiktige integreringsmål.

- *Flyktninger mellom 18 -55 år gjennomfører Introduksjonsprogrammet. Eldre flyktninger får et individuelt tilpasset tilbud.*
- *Flyktninger tildeles språkpraksis plass i kommunale virksomhet eller private bedrifter.*
- *Flyktningenes ferdigheter i norsk språk testes og kartlegges underveis og ved avslutning av Introduksjonsprogrammet.*
- *Flyktninger som etter avsluttet Introduksjonsprogram ikke har oppnådd et tilfredsstillende kunnskapsnivå i norsk følges opp med et individuelt språkopplæringstilbud.*

4.3.2 Grunnskoleopplæring for voksne flyktninger

Målsetting:

Arendal bidrar til at flyktninger mellom 16 og 25 år som mangler grunnskole oppnår kompetanse på dette nivået.

- *Flyktninger mellom 16 og 25 år som mangler grunnskoleopplæring får tilbud om slik opplæringen for at de blir kompetente til å oppnå studie plass i videregående skole.*
- *For å inkludere flyktning ungdommer bedre i ungdomsmiljøet bør det etableres et tilbud med grunnskoleopplæring knyttet til en av de videregående skolene. Tilbudet utvikles i samarbeid mellom fylkeskommunens skoleadministrasjon og Arendal kommunes voksenopplæring.*

4.3.3 Opplæring av flyktninger med behov for norsk på høyt nivå for å kunne ta høyere utdanning

For å studere på høyskole eller universitet kreves det norskkunnskaper ut over det nivået de fleste flyktninger mottar. Opplæringen er ikke en lovpålagt kommunal oppgave, men Arendal voksenopplæring har i samarbeid med NAV-arbeid arrangert kurs for målgruppen.

Målsetting:

Flyktninger med studiekompetanse som ønsker å skaffe seg en høyere utdanning under sin tid i Norge skal stimuleres til dette.

Faktaboks

Norge mottar mange flyktninger i aldersgruppen 16 opp til 25 år som har hatt mangelfull grunnskoleopplæring.

Erfaringsmessig mottar Arendal om lag 10 flyktninger årlig som har mangelfull grunnskoleutdanning.

- *Flyktninger gis et utvidet norskopplæringstilbud dersom målet er høyere utdanning.*

4.3.4 Ivaretagelse av flyktninger med høy kompetanse

For å utøve yrker som forutsetter lengre utdanning kreves det norskkunnskaper på et høyt nivå. Opplæringen er ikke en lovpålagt kommunal oppgave.

Målsetting:

Arendal bidrar til at flyktninger med høy faglig kompetanse får anledning til å bruke sin kompetanse til eget og samfunnets beste.

Faktaboks

Blant flyktningene som kommer til Norge er det flere som har utdanning fra universitet og høyskoler. Det er om lag 10 % av flyktningene som har høyskole eller akademisk utdanning fra sitt hjemland

- *Flyktninger med høyere utdanning får bistand til å søke om godkjenning av utdannelsen gjennom NORCUT.*
- *I samarbeid med arbeidslivet etableres det en ordning med språkpraksisplasser for å bedre den enkeltes forutsetninger for å komme inn i arbeidslivet.*

4.3.5 Videregående skole

Det er ikke uvanlig at flyktningbarn kommer inn på en for vanskelig linje/gruppe eller velger feil skole/linje i videregående skole. Feil valg av skole eller for dårlig kompetanse kan medføre at elevene enten dropper ut av videregående eller ikke kommer videre på grunn av for dårlige karakterer.

Erfaringsmessig er det lite frafall i videregående skole blant flyktninger som kan godt norsk og som har god grunnskolebakgrunn.

Målsetting

Bidra til at ungdom med flyktningbakgrunn blir i stand til å gjøre et riktig valg ved søkning til videregående opplæring.

Faktaboks

Videregående opplæring er fylkeskommunes ansvar.

Elever over 16 år med flyktning bakgrunn har samme rettigheter som "norske" elever i forhold til videregående opplæring.

- *Elever skal få en grundig rådgivning i forhold til valg av videregående skole.*
- *Arendal kommune samarbeider tett med videregående skoler når elever går fra grunnskole til videregående skole for å sikre et tilpasset undervisningstilbud.*
- *Arendal kommune skal gjennom dialog med og veiledning i forhold til videregående skole bidra til at elevene får tilpasset videregående opplæring.*

- Gjennomføre et prosjekt i samarbeid mellom kommunens ungdomsteam, fylkeskommunen, politiet samt frivillige organisasjoner som for eksempel Røde Kors og Grane IL. Ungdommer i alderen 15-25år med bakgrunn som flyktning eller innvandrere får igjennom dette en spesielt tilrettelagt oppfølging for å bedre integreringen i skolen og på fritiden.

4.3.6 Grunnskole

All erfaring tilsier at et godt utviklet språk er første bud for en vellykket integrering, derfor er det viktig å iverksette tiltak så tidlig som mulig i skoleløpet. For foreldrene er også skolen en viktig arena for samhandling med andre og en kilde til mye informasjon om norsk samfunnsliv.

Målsetting

Kommunen ivaretar Opplæringslovens krav til innhold og gjennomføring av grunnskoleopplæring for elever med flyktningbakgrunn på en måte som fremmer god språkopplæring og god integrering.

- Nyankomne flyktningbarn får et tilbud ved en av kommunens mottaksskoler i inntil 2 år. Dette innebærer at ordningen med de to mottaksskolene - Stinta og Moltemyr gjøres permanent. Barn som har gått på skole i forbindelse med opphold på asylmottak kan etter en vurdering starte direkte på sin nærmeste skole.
- Det er et siktemål å gjøre overgangen fra mottaksskole til elevens nærmeste skole best mulig og at overføringen skjer så snart det er faglig forsvarlig.
- Alle grunnskolene har ansvar for at det er tilgjengelig kompetanse for å tilby tilpasset undervisning for elever med flyktningbakgrunn.
- Nyankomne barn som kommer direkte fra utlandet i 1 til 4 klasse får tilbud om gratis plass i SFO ved den skolen som ligger nærmest eget hjem i inntil 1 år. Intensjonen er å gi det enkelte barn mulighet til å bruke store deler av dagen til å tilegne seg norskkunnskaper og lære sosiale koder i samvær med andre barn.
- Ungdom som ankommer kommunen etter fylte 15 år får et tilbud om grunnskole opplæring ved voksenopplæringen/ mottaksskolen.

Faktaboks

Grunnskolen har ansvar for opplæring for barn i aldersgruppen 6 – 16 år og gjennom denne utdanningen kvalifisere for videre skole.

Det bærende prinsipp er at kommunen har plikt til å gi opplæring på grunnskolens område.

Fra 2002 til 2005 var det 72 barn i grunnskolealder med flyktningbakgrunn. Det utgjør om lag 1/5 av de vi mottar.

Opplæringslovens § 2-8 gir elever i grunnskolen med annet morsmål enn norsk og samisk rett til særskilt norskopplæring, morsmåls- og tospråklig fagopplæring til de har tilstrekkelige kunnskaper i norsk til at de kan følge den vanlige opplæringen i skolen.

4.3.6 Barnehage

Barnehagen er blant de viktigste arenaene for sosialisering og integrering av førskolebarn, spesielt med tanke på utfordringene i forbindelse med skolestart.

Barnehagen skal verne om barns identitet. Innlevelse og forståelse for egen og andres kultur, har stor betydning både for norske barn og for barn med annen kulturell og språklig bakgrunn. I tillegg til å være en viktig arena for barns språkutvikling, er barnehagen en viktig arena som kontaktskaper for barnet så vel som foreldrene overfor norske familier. For å øke kvinnenes mulighet til å delta i introduksjonsprogram og sikre barnas integrering og språkutvikling, må flyktningbarn sikres barnehageplass kort tid etter ankomst til kommunen.

Målsetting:

Flyktningbarn skal ha et pedagogisk tilrettelagt tilbud som bidrar til rask og god integrering i det norske samfunn.

- *Nyankomne flyktningbarn skal være sikret barnehageplass ved ankomst til Arendal. For å kunne oppnå dette skal det være et barnehagetilbud nær sentrum med kontinuerlig opptak.*
- *Ved første anledning overflyttes barnet til en barnehage i sitt nærmiljø.*
- *Flyktningkontoret betaler barnehage for barn i målgruppen de 2 siste årene før skolestart for i sikre barnet en optimal skolestart.*
- *Flyktningbarna vil den første tiden i kommunen bli ivaretatt av personale som har stor kompetanse på arbeid med minoritetsspråklige barn.*
- *Samtlige barnehagers kompetanse knyttet til å motta fremmedspråklige barn styrkes for å møte en økende pågang av barn knyttet til økt bruk av internasjonal arbeidskraft i arbeidslivet.*

Faktaboks

Barnehagene har ansvar for å gi et pedagogisk tilbud til barn i aldersgruppen 0 – 6 år. I snitt benytter 41,8% av innvandrerbarn barnehagetilbudet. I snitt bruker 78,9% av alle barna i aldersgruppen 1-5 år barnehage.

Regnbuen barnehage med 18 plasser har fungert som Flerkulturell barnehage med bakgrunn i at den har hatt god kompetanse overfor fremmedspråklige barn.

Fra 2002 til 2005 mottok vi 36 barn i førskolealder. Det utgjør litt over 10% av mottaket.

4.4 Arbeid

Arbeidsplassen er en viktig arena for å bli en del av fellesskapet. Arbeid gir i tillegg til inntekt, sosial tilhørighet og mulighet for å realisere egne evner, samt at det gir grunnlag for språklig utvikling. Aktiv rekruttering og enkelte særtiltak er nødvendig for å oppnå like muligheter.

Innvandrerguppen som også inneholder flyktninger er den gruppen i samfunnet der ledigheten fortsatt er høy. Det er fortsatt nødvendig med stimuleringsmidler for å få flere av denne gruppen ut i inntektsgivende arbeid.

Målsetting:

Kommunens flyktningpolitikk bidrar til at den enkelte flyktning

- finner et arbeid som er tilpasset evner og kompetanse.
- får arbeid som gir økonomisk grunnlag for å ta ansvar for seg selv og eventuelt for sin familie.
- 75 % av alle voksne flyktninger skal være i jobb eller videre kvalifisering etter Introduksjonsprogrammet(2år).

- *Det skal arbeides systematisk for at flyktninger skal kunne få ordinært arbeid. I dette arbeidet inngår bruk av praksisplass, AMO kurs eller annen arbeidspraksis. Her legger en til grunn at de ulike tiltakene skal være forsøkt ut i løpet av 5 års perioden.*
- *Flyktningkontoret alene eller sammen med NAV Arbeid kan dekke lønn for flyktninger i inntil 6 måneder for å få til en arbeidsplass.*
- *Flyktningkontoret arbeider sammen med NAV Arbeid for å få flere bedrifter til å gi flyktninger en mulighet for inntektsgivende arbeid.*
- *Flyktninger med helseproblemer søkes videre til oppfølging gjennom NAV Arbeid eller NAV Trygd.*
- *Kommunen viderefører satsingen på egne lærlingeplasser for flyktninger.*
- *Gjennomføre prosjektet Karibu – umoja ”Velkommen til Fellesskap”. Målgruppen er bl.a. flyktninger som mottar sosialhjelp over et lengre tidsrom, med sikte på å bringe dem inn i et arbeidsforhold. Dette er en del av kommunens oppfølging av den nasjonale fattigdomsbekjempelsen.*

Faktaboks

Flyktninger og innvandrere har store utfordringer knyttet til å finne seg arbeid. Data for ledigheten blant innvandrere har vi fra 2001. I denne perioden var det lavest ledighet med 71 i okt.2001. Dette økte til 163 i juli 2003. Siden har nivået falt og ved årsskiftet var det registrert 99 ledige. Samtidig er antallet med innvandrerbakgrunn økt betydelig.

4.5 Økonomisk trygghet

For å formidle at kvalifisering, aktivitet og innsats lønner seg skal alle nyankomne flyktninger motta introduksjonsstønad gjennom deltakelse i introduksjonsprogrammet.

Stortinget har uttalt at man skal søke å hindre **klientifisering** og **passivisering** av nyankomne flyktninger. Dette dannet grunnlaget for innføring av Introduksjonsprogrammet med Introduksjonsstønad som alternativ til sosialhjelp for nyankomne flyktninger.

Målsetting:

Flyktninger skal på linje med andre oppleve at de mottar inntekt på grunnlag av egen arbeidsinnsats og deltakelse.

- *Introduksjonsstønaden skal være hovedinntektsgrunnlag for nyankomne flyktninger. Minst 75% av flyktningene skal innen 2 år ha hovedinntekt fra andre instanser enn Arendal Kommune.*
- *Systematisk arbeid for at færrest mulig flyktninger mottar sosialhjelp.*
- *Arendal flyktningkontor skal bidra til å sikre flyktninger stønader som de har rett på etter norsk regelverk – bostøtte, barnetrygd, kontantstøtte med mer*
- *Enslige forsørgere med store omsorgsoppgaver krever særlig tilrettelagt tilbud for at de skal kunne gjennomføre introduksjonsprogrammet.*

4.6 Helse

Familiens levekår og helse preger barns liv, og flyktningene har ofte mange vonde opplevelser med ”i bagasjen”. For å kunne fungere best mulig i det norske samfunnet er det viktig å kartlegge og følge opp behov for forebyggende og behandlende helsetjenester, både somatiske, psykosomatiske og psykiatriske. Det er nødvendig for alle helsemedarbeidere å ha kunnskaper om de spesielle følgende som kan oppstå ved migrasjon

Målsetting:

Flyktingers fysiske og psykiske helsebehov ivaretas.

Faktaboks

Ordningen med introduksjonsstønad er en del av introduksjonsprogrammet og stønaden utgjør 2G, pr. 01.10.06. Det utgjør på års basis kr 125.784.

For å anspore til ytterligere egeninnsats beholdes lønn fra evt. deltids-/ helgejobb, under forutsetning av at dette ikke reduserer den enkeltes innsats i introduksjonsprogrammet.

Arendal kommune iverksatte programmet fra 01.09.03. Kommunen har jobbet mye med den praktiske utformingen av programmet for å legge til rette for en god gjennomføring for den enkelte flyktning. Hele 76% av de som hadde fullført introduksjonsprogrammet var i lønnet arbeid sommeren 2006.

Faktaboks

Flyktninger er likestilt med norske borgere når det gjelder helse-tjenester.

Arendal kommune har et særlig tilrettelagt helsetilbud for overføringsflyktninger (de som kommer direkte fra utlandet) i den første fasen i Norge.

Flyktninger som er tildelt personnummer bruker det ordinære helsetilbudet, herunder sin tildelte fastlege.

Erfaring viser at faren for smitte fra innvandrere til andre er svært liten.

- *Helsetilbudet til nyankomne overføringsflyktninger er kvalitetssikret ved at det er utarbeidet rutinebeskrivelser i samarbeid med utøvende privatpraktiserende leger og kommunens helsenettverk.*
- *Etablere samarbeid med fastleger for alle som er tildelt personnummer.*
- *Det etableres samarbeide med helsestasjon i oppvekstområdet ved bosetting av barn og/eller ungdommer. Helsesøster har en sentral rolle i forhold til det enkelte barn, og bidrar til å hindre uheldig utvikling.*
- *Bidra til å forbedre helsetilbudet til flyktninger fra 1. og 2.linjetjenesten innenfor psykiatrien.*
- *Bidra til at flyktninger med behov for langvarige og koordinerte tjenester får utarbeidet individuell plan.*
- *Prosjektet En friskere hverdag har vist at vi gjennom å bedre kvinners fysiske og psykiske helse gir kvinnene bedre forutsetninger for å kunne gjennomføre introduksjonsprogrammet og mestre hverdagen i Norge.*

4.7 Kultur og fritid

Dugnadsånd og felles innsats er fortsatt en viktig del av livet i Norge. Denne tradisjonen er fremmed for svært mange flyktninger som kommer til landet, og det kan være en hindring for sosialisering inn i det norske samfunn. Dette er en avgjørende del av "nettverksbyggingen" og vi ser at det ofte er vanskeligere enn man tror å bli kjent. Derfor er det viktig at flyktninger deltar på fritidsaktiviteter på lik linje med nordmenn.

Målsetting:

- Gjennom deltakelse i det frivillige kultur og idrettsliv oppnår flyktninger økt kontakt med det norske samfunn.
- Gjennom et bredt internasjonalt kulturtilbud synliggjør vi at vi respekterer og setter pris på kulturelle ytringer fra ulike deler av verden.

- *Det legges vekt på å informere nyankomne flyktninger om kultur- og fritidssektorens betydning for oppvekst, deltakelse og medvirkning i det norske samfunnet. Det legges særlig vekt på å gi foreldre forståelse av hvor viktig dette er for deres barn og ungdommer.*
- *For å stimulere barn og ungdom med flyktningbakgrunn til å engasjere seg i fritidsaktiviteter ytes det i inntil 5 år et tilskudd som skal dekke deler av kostnadene knyttet til slik deltakelse.*
- *Alle voksne flyktninger får tilbud om flyktningguide. Røde Kors arbeider aktivt for å rekruttere guider. Flyktningguider bidrar til å introdusere flyktninger i norsk organisasjonsliv og stimulerer dem til å gjøre seg kjent med norsk kunst og kultur.*
- *Samarbeide med Røde Kors fortsetter og utvikles til det beste for flyktningene og andre brukere av Røde Kors-huset.*
- *Flyktningkontoret stimulerer det frivillige organisasjonslivet til å rekruttere flere flyktninger til sine aktiviteter.*
- *Flyktninger har arenaer der de kan utøve egne kulturelle aktiviteter og synliggjøre dem overfor Arendals befolkning.*

Faktaboks

I st. meld. Nr. 17, "Om innvandring og det flerkulturelle Norge" står det: "Kultur er et virkemiddel for integrering i samfunnet, og det er derfor viktig å ivareta det kulturelle perspektivet på alle samfunnsområder. Kulturen bidrar til innsikt, velferd og utvikling av hele mennesket. Der er et bærende element i lokalsamfunnet, et felles møtested og arena for livslang læring". (St. meld.17 s. 81)

Mange flyktninger kommer fra samfunn som har lite utviklet organisasjonsliv. Kombinasjonen av manglende informasjon om og manglende deltakelse i frivillige aktiviteter bidrar til at unge flyktninger faller utenfor på fritiden.

I enkelte språk har man ingen ord for "fritid" og kulturtiltak er ikke tilgjengelig for den vanlige befolkningen.

4.8 Bolig

En nødvendig forutsetning for at kommunen skal kunne ta i mot flyktninger er at det er tilgjengelige boliger. Boliger til flyktninger er behandlet i Boligsosial handlingsprogram for Arendal.

Målsetting:

Flyktninger som kommer til Arendal skal få tilbud om bolig av normalt god standard.

- *Flyktningkontoret leier inn private boliger for framleie til flyktninger. Til grunn for avtaler med private utleiery ligger et ønske om langsiktige leiekontrakter.*
- *Flyktninger bosettes i ulike deler av kommunen, men det kreves at boligen ligger i et område med regelmessig bussforbindelse og tilgang til butikk.*
- *Nyankomne flyktninger følges opp med grundig opplæring i forhold til oppvarming og lufting, system for kildesortering med mer slik at de praktiske sidene ved det å bo i Arendal blir enklest mulig.*
- *Flyktninger med særlige boligbehov, for eksempel på grunn av funksjonshemming, skaffes tilrettelagt bolig.*
- *Dersom en flyktning velger å flytte internt i kommunen er de selv ansvarlig for avvikling av gammel leieavtale og leie av ny bolig.*
- *Flyktninger vil som oftest være kvalifisert til å motta bostøtte fra Husbanken. Flyktningkontoret bistår dem med å søke slik støtte.*
- *Flyktningkontoret kan veilede flyktninger som ønsker å kjøpe egen bolig, men skal ikke være part i kjøpeprosessen.*

Faktaboks

Ved bosetting av flyktninger bistår flyktningkontoret med å skaffe bosted. I tillegg til 10 boliger som disponeres av flyktningkontoret så leies det inn boliger på det private leiemarkedet. Flyktningkontoret har et tett samarbeid med kommunens boligkontor.

4.9 Tolk

Kommunen har ansvar for rekruttering, opplæring og kvalitetssikring av den kommunale tolketjenesten jfr. Stortingsmelding 17 av 2000- 2001. Alle har rett til å forstå og bli forstått.

Målsetting:

Flyktninger mottar bistand av tolk slik at de kan motta nødvendig informasjon og de får bistand til å oversette dokument de har behov for i det norske samfunn.

- *Tolkning skjer ved personlig frammøte eller ved telefontolkning.*
- *Når en flyktning med mangelfulle språkkunnskaper i norsk har kontakt med kommunale tjenester, privatpraktiserende lege eller tannlege i kommunen har de rett på gratis tolk.*
- *Skriftlige arbeider som bestilles oversatt er gratis dersom det bidrar til at den enkelte flyktning blir selvhjulpen.*
- *Tolketjeneste er en begrenset ressurs og tolking for flyktninger som nylig er kommet til kommunen prioriteres.*
- *Tolketjenesten må til enhver tid være oppdatert mot aktuelle språkgrupper.*
- *Kapasiteten i kommunens tolketjeneste tilpasses etterspørselen etter denne type tjenester.*

Faktaboks

Ved bosetting av flyktninger bistår kommunens tolketjeneste. Det er mange mennesker som kommer til Arendal i dag som trenger en kommunal tolketjeneste. Tolketjenesten yter tjenester til alle innvandrere. Tjenesten er profesjonell og uavhengig av alle andre tjenester i kommunen. Taushetsplikten overholdes strengt.

Tolketjenesten yter tjenester til alle som har behov for denne type tjenester. Slike tjenester betales av den enkelte.

I 2005 utførte tolketjenesten 2631 oppdrag. I 2006 var det tallet 2394. Tallet omfatter både interne oppdrag og oppdrag utført utenfor kommunale tjenester. I 2006 var det 158 skriftlige oppdrag. 238 tolkeoppdrag ble utført for flyktningkontoret. 276 oppdrag ble utført for Hove asylmottak som ble avviklet 1/12-2006.

4.10 ” Det to-sporede løp ”

Flyktninger som får opphold i Norge, får dette ut fra en vurdering av at de er forfulgt i sitt hjemland. De fleste lengter hjem når det har gått en tid, men de har ikke noen mulighet å til å reise til hjemlandet på grunn av krig, uroligheter eller at de er på kant med det styresett som er i hjemlandet. ”Det tosporede løp” representerer en strategi for å legge forholdene til rette for flyktingene i vårt land, samtidig som en hele tiden legger til grunn at de skal ha best mulig forutsetning for å kunne vende tilbake til eget land så snart dette er mulig. Ofte er personen som har reist ut ressursrik. Landet de kommer fra har behov for deres kunnskaper.

Det er vanskelig å komme tilbake til det landet en dro fra. Derfor må den enkelte bli informert om de utfordringer de vil møte.

Målsetting:

Arendals innsats for flyktninger skal bidra til at de får best mulig forutsetninger til å kunne returnere til eget land.

- *Alle flyktninger som bosetter seg i Arendal får informasjon om tilbakevending til sitt hjemland.*
- *Arendal flyktningkontor bistår med praktisk hjelp overfor flyktninger som ønsker å reise tilbake til hjemlandet.*
- *Flyktninger i Arendal som mottar offentlig støtte har rett på kr 30 000,- fra kommunen som en startkapital dersom de reiser tilbake til hjemlandet.*
- *Arendal kommune informerer om de rettigheter den enkelte har for støtte gjennom IMDI (Integrerings- og mangfoldsdirektoratet) ved retur.*

Faktaboks

Det er et grunnleggende prinsipp for mottak av flyktninger at den enkelte flyktning skal tilbakeføres til sitt hjemland så snart det kan fastslås at vedkommende kan gjøre dette uten fare for liv og helse.

Når en flyktning over lang tid må oppholde seg i Norge fordi situasjonen i hjemlandet ikke gir mulighet til retur, så kan en fravike dette prinsippet.

Dersom det er snakk om barn vil en hurtig kunne komme i den situasjonene at barnets tilknytning til Norge blir sterkere enn tilknytningen til hjemlandet. Da skal hensynet til barnets beste legges til grunn for vurderingen i henhold til FN's barnekonvensjon

5. ØKONOMISK OPPFØLGING

Arendal Flyktningkontor har vært i funksjon i 18 år. Siden år 2000 har midler som staten har tilført Arendal og som ikke er brukt i regnskapsåret blitt overført flyktningfondet.

Tilskuddene er i framtiden mer usikre fordi tallet på flyktninger som ankommer Norge reduseres og det foretas færre familiegjennforeninger. Arendal forventer derfor at det blir færre mottak.

I kap.5 drøftes bruk av ressurser i flyktningarbeidet relatert til bruk av det eksisterende fondet, og bruk av de løpende ressurser vi mottar fra staten for mottatte og framtidige flyktninger.

5.1 Bruk av flyktningfondet

Det foreligger en disposisjonsplan for flyktningfondet i perioden 2005 – 2010.

Det fleste punktene knytter seg til Bystyrevedtak, resten er en følge av de prioriteringer for flyktningarbeidet som plan legger opp for Arendal (jfr.note 13 i tabellen).

Fondet må ikke tømmes fordi det er utgifter som kommer som ikke kan dekkes inn i driftsbudsjettet . Det må avsettes en reserve til å møte slik uforutsette utgifter.

Flyktningkontoret har arbeidet sammen med økonominettverket satt opp plan for bruk av fondet. Følgende oppsett viser planlagt bruk av Flyktningfondet fram til 2010:

(1.000 kr)	2006	2007	2008	2009	2010	
Saldo for fondet 01.01	12 243	14 997	6 975	3 753	2 091	
Flerkulturelle Arendal	-212	-212	-212	-212		(1)
Diverse utgifter	-65					(2)
Kunstisbanen	-100	-100	-100	-100		(3)
Vaktmesterprosjektet	-500	-500				(4)
Budsjettjustering fra 2005	-500					
Underveis-prosjektet	-400	-267				(5)
Arendal Voksenopplæring	-500	-500				(6)
Mottakskole- Stinta	-317	-1 000				(7)
Humanitetens Hus		-1 000	-500			(8)
Flerkultur-ansettelser	-620	-310	-310			(9)
Seminar kompetanse Etikk 2006	-253					
Lærlingeplasser	-270	-1 383	-650			(10)
Overført fra annet fond	430					
"Velkommen til fellesskap"		-1 250	-950	-850		(11)
Ungdomskontakt		-500	-500	-500		(12)
Bruk av fond i budsjettet	-2 800	-1 000				
Avsetning til fond i regnskapet	8 861					

Forklaring til punkter i tabellen:

(1) Flerkulturelle Arendal

Samarbeid med Kulturnettverket om lønn til en prosjektarbeider i ½ stilling.

(2) Utgifter knyttet til avvikling av asylmottak på Hove og utarbeidelse av flyktningplan.

(3) Kunstisbanen

Overføring av kr 100 000 i 5 år til drift av kunstisbanen. Oppstart i 2005 med siste utbetaling i 2009. Bystyrevedtak.

(4) Vaktmesterprosjekt.

Prosjektet er i samarbeid med Arendal Voksenopplæring. Flerkultur dekker lønn og drift av prosjektmedarbeider. Voksenopplæringen har en ressurs som gir arbeidspraksis for menn i Introduksjonsprogrammet. Prosjektet er vedtatt av Bystyret og varer ut 2007.

(5) Underveis- prosjekt

Et samarbeid prosjekt med Kulturnettverket. Underveis-prosjektet er vedtatt av Bystyret og varer til september 2007.

- a. Stimulere og ta i bruk den ressursen som utenlandske medarbeidere og deres ektefeller representerer.
- b. Gi god service og oppfølging til våre utenlandske innbyggere
- c. Koordinere et nettverk for internasjonale innbyggere
- d. Implementere tankegangen om flerkulturell integrering i mot ledelse, fagorganisasjoner og enheter, med mål å ansette flere personer med kulturell bakgrunn i Arendal Kommune.

(6) Voksenopplæringen.

Arendal voksenopplæring har ansatt en lærer for å følge Introduksjonselevne ut i språkpraksis. Arbeidet er knyttet til å finne språkpraksisplasser, følge opp deltakerne på praksisplassene og gi opplæring på arbeidsplassene.

(7) Mottaksskolen

Utgifter til mottaksskolen som ikke dekkes gjennom andre inntekter dekkes av fondet. Mottaksskolen er vedtatt av Bystyret som en forsøksordning. Flyktningepåbudsplanen anbefaler at ordningen gjøres permanent.

(8) Humanitetens hus - Røde Kors

Husleie for Røde Kors huset på Langbryggen dekkes med kr 500 000 pr. år fra fondet etter vedtak i bystyret.

(9) Flerkulturelle ansettelse.

Prosjektstilling over tre år tilknyttet flerkultur. Stillingen skal bidra til å øke rekrutteringen av mennesker med flerkulturell bakgrunn til kommunale virksomheter.

(10) Lærlingeplasser.

8 lærlinger er tatt inn i kommunal tjeneste innen helse og sosialfag. Lærlingene har et fireårig opplæringsprogram og kvalifiserer seg som fagarbeidere innen helse og sosialtjenesten. Prosjektet er et samarbeid med NAV Arbeid, Voksenopplæringen, Personalnettverket og Flerkultur.

(11) Velkommen til felleskap

Prosjektet er sendt til behandling og vil dersom det blir godkjent av bystyret være en del av disponeringen fra fondet i 3 år.

(13) Ungdomskontakt

Gjennom arbeidet med flyktningplanen har utfordringene kommunen har knyttet til bedre integrering av aldersgruppen 15 til 25 år blitt stående igjen som særlig utfordrende. Derfor foreslår planen at de begrensede ressursene som fortsatt ikke er brukt gjennom bystyrets vedtak benyttes til et treårig prosjekt med målsetting om å systematisk følge opp flyktninger i denne aldersgruppen i forhold til arbeid, skole og fritid. Prosjektet knyttes til Kilden v/SLT-kontakt og det bygger på et tett samarbeid med fylkeskommune, politi og NAV. Årlig ramme for prosjektet er kr 500.000 og det etableres sammen med Kilden internasjonale kontor. Kostnadene dekkes av flyktningfondet.

5.2 Bruk av løpende inntekter knyttet til mottak av flyktninger

De løpende inntektene er i stor grad bundet opp. Her dekkes utgiftene til livsopphold og introduksjonsstøtte i tillegg til løpende utgifter knyttet til drift av Flyktningkontoret. I tillegg overføres det midler til andre deler av kommunens drift, knyttet til tjenestetilbud til flyktninger.

Her følger en gjennomgang av eksisterende overføringsordninger til driftsbudsjettet finansiert fra løpende inntekter knyttet til mottak av flyktninger:

Overføring til Tolketjenesten kr 1 413 000,-

Dette dekker utgifter til lønn for tolkene som kommunen har ansatt. Tolketjenesten skal dekke de språk som det til enhver tid er behov for. Behovet for tolketjenester er i endring og det må tjenestetilbudet tilpasses. Behovet i dag er afrikanske språk, arabisk, russisk og farsi/kurdisk.

For å møte utfordringene knyttet til en reduksjon i flyktningmottaket og avviklingen av Hove asylmottak er det nødvendig å tilpasse tjenestetilbudet innenfor tolketjenesten til det framtidige behovet for tjenester. Utgifter til tolketjenester må reduseres og medarbeiderne i denne tjenesten med ressurser til å kunne påta seg nye oppgaver bør overføres til nye oppgaver for eksempel prosjektledelse jfr. kap.5.2. Overføringen til tolketjenester reduseres med kr 500.000. For å håndtere omstillingen av tolketjenesten iverksettes et prosjekt der medarbeidere, fagforeninger og driftslaget deltar.

Overføring til å dekke økonomifunksjoner. Kr 144 000,-

Midlene dekker utgifter til regnskap og revisjon.

Overføring til sosialtjenesten kr 200 000,-

Midlene dekker utgifter til flyktninger som overføres til sosialtjenesten og mottar sosial stønad. Kommunen mottar også støtte til denne gruppen gjennom de generelle rammeoverføringene fra staten. Etersom situasjonen på arbeidsmarkedet er sterkt forbedret, så anbefales det at denne overføringen opphører.

Overføring til boligkontoret kr 65 000,-

Midlene dekker en ¼ stilling på Boligkontoret som har viktige funksjoner i forhold til å ivareta flyktnings boligbehov.

Overføring til kulturarbeid kr 280 000,-

I denne overføringen ligger kr.250.000 til Arendal Internasjonale kultursenter og kr 30.000 til Internasjonalt Marked

Overføring til Bibliotek kr 535 000,-

Overføringen til biblioteket kom i gang i år 2000 for å opprettholde driftsnivået der.

Kr 35 000 er knyttet til innkjøp av bøker og tidsskrifter til fremmedspråklige.

Under henvisning til at våre forventede inntekter knyttet til flyktninger vil falle så er det ikke rom for fortsatt overføring på gjeldende nivå. Ut fra flyktingenes store bruk av tilbudet ved biblioteket bør overføringene videreføres på et lavere nivå. Planen anbefaler kr 285.000 i planperioden.

Overføring til Rådhusenheten knyttet til opplæringstilbud Kr 345 000

Overføringen på kr 5 000 pr flyktningbarn som skolene mottar å stimulere arbeidet med barn i målgruppen videreføres, men størrelsen på overføringen vurderes ut fra de rammer som står til rådighet det enkelte år. Ettersom utgiftene til denne ordningen er knyttet til hvor mange barn vi mottar og vi forventer en reduksjon i flyktningmottaket halveres overføringen.

Overføring til Rådhusenheten knyttet til forebyggende arbeid kr 500 000,-

Dette er primært knyttet til helsestasjonstjenester. Dette er en viktig tjeneste, men bakgrunnen for å overføre en såpass stor sum må være dokumentasjon av at vi tilrettelegger et helsestasjonstilbud for målgruppen ut over det som ytes norske barn for å ivareta særlige behov barna har i tidlig oppvekst. Ordningen videreføres, men evalueres.

Konsekvenser av forslagene for det løpende driftsbudsjettet

	2006	2007	2008	2009
Tolketjeneste	1 413	1 413	913	913
Økonomi	144	144	144	144
Sosialstønad	200	200	0	0
Bolig	65	65	65	65
Kultur	280	280	280	280
Bibliotek	535	535	285	285
Skole	345	345	175	175
Helse	500	500	500	500

Forslagene innebærer en redusert overføring på kr.1.120.000 fra løpende inntekter fra statstilskudd til mottak av flyktninger. Dersom planen blir vedtatt slik den nå foreligger, så innarbeides endringene i budsjett 2008 og handlingsprogram 2008-2011.

VEDLEGG 1 – ORDFORKLARINGER

A

Arbeidstillatelse – Tillatelse til å ta arbeid i Norge. Arbeidstillatelse kan gis til personer over 15 år som fyller vilkårene for dette etter utlendingsloven. Når det gjelder EØS-borgere, se Oppholdstillatelse.

Asyl – Fristed for personer som med rette frykter forfølgelse på grunn av rase, religion, nasjonalitet, politisk oppfatning eller tilhørighet til en spesiell gruppe. Asyl innebærer blant annet beskyttelse mot å bli sendt tilbake til området der vedkommende har grunn til å frykte forfølgelse. Asyl gir også visse rettigheter under oppholdet i asyllandet. Utlendinger som innvilges asyl i Norge, får status som flyktninger.

Asylintervju – Så raskt som mulig etter ankomst til Norge, skal asylsøkeren intervjues. Søkeren må forklare grunnen til at han/hun søker asyl. Opplysningene som blir gitt i intervjuet danner grunnlag for asylsøknaden.

Asylsøker – Person som på egen hånd og uanmeldt ber myndighetene om beskyttelse og anerkjennelse som flyktning. Personen kalles asylsøker inntil søknaden er avgjort.

Avslag – Vedtak som betyr at vilkårene for den tillatelsen en søker har søkt om ikke er oppfylt. Avslag som er fattet av norske utenriksstasjoner eller politiet kan påklages til UDI. Avslag som er fattet av UDI som førsteinstans kan påklages til Utlendingsnemnda (UNE).

B

Bortvisning – Vedtak om å nekte en utlending innreise til eller opphold i Norge. Vedtaket er ikke til hinder for senere innreise. Bortvisning må ikke forveksles med utvisning eller uttransportering fra riket.

Bosetting i kommunen – Flyktning, person med opphold på humanitært grunnlag eller person med kollektiv beskyttelse som flytter ut av statlig mottak og blir ordinær innbygger i en kommune. Begrepet omfatter også overføringsflyktninger og andre som ikke er innom statlige mottak. Personer som trenger offentlig hjelp må bosette seg i den kommunen som staten ved IMDI og kommunen (bosettingskommunen) blir enige om.

Bosettingstillatelse – Tillatelse som kan gis etter tre år i Norge med gyldig oppholds- eller arbeidstillatelse som danner grunnlag for bosettingstillatelse. Tillatelsen er ikke tidsbegrenset. Tillatelsen gir rett til varig opphold og generell adgang til å ta arbeid i Norge. Den gir også utvidet vern mot bortvisning og utvisning. En bosettingstillatelse faller som hovedregel bort ved opphold i utlandet i mer enn to år.

E

Enslig mindreårig – Asylsøker, flyktning eller person med opphold på humanitært grunnlag som er under 18 år, og som er uten foreldre eller andre med foreldreansvar i Norge.

F

Familiegjenforening – Oppholds- eller arbeidstillatelse som innvilges til nære familiemedlemmer av norsk borger eller utenlandsk statsborger med lovlig opphold i Norge. Familiegjenforening gjelder i hovedsak ektefeller og barn under 18 år.

Flyktning – I juridisk forstand omfatter begrepet ”flyktning” overføringsflyktninger og asylsøkere som har fått innvilget asyl.

Førsteinstans – Den instans som fatter første vedtak i en sak. I asylsaker er det alltid UDI. I endel andre saker kan politiet i Norge eller norske utenriksstasjoner treffe vedtak.

I

Innvandrere – En person født i utlandet og fast bosatt i Norge, med begge foreldre født i utlandet.

Innvandrerbefolkning – Antall personer med innvandrerbakgrunn som bor i Norge.

Integrering – Gjeldende prinsipp i norsk innvandringspolitikk som vanligvis betyr at innvandrere og flyktninger blir funksjonsdyktige deler av majoritetssamfunnet, men uten at de mister sin kulturelle eller etniske identitet.

Integreringstilskudd – Kommuner som bosetter flyktninger mottar et tilskudd som brukes for integreringstiltak i kommunene. Tilskuddet fra staten er fordelt over fem år og blir forvaltet av IMDI. Kommuner som bosetter enslige mindreårige flyktninger får i et tilleggstilskudd per barn per år.

K

Klageinstans – Den instans som behandler klager på vedtak fattet av førsteinstans. Når politiet i Norge eller norske utenriksstasjoner avslår en søknad er UDI klageinstansen. Når UDI avslår som førsteinstans, kan vedtaket påklages til Utlendingsnemnda (UNE). I statsborgersaker er

Kollektiv beskyttelse – Midlertidig oppholds- eller arbeidstillatelse kan innvilges personer i en massefluktsituasjon på kollektivt grunnlag, det vil si etter en gruppevurdering. Eventuelle asylsøknader kan stilles i bero i inntil tre år. Slik tillatelse danner ikke grunnlag for bosettingstillatelse de første fire årene.

N

Nedstammingsprinsippet – Norsk statsborgerlovgivning bygger på nedstammingsprinsippet. Nedstammingsprinsippet betyr at en person får det samme statsborgerskapet som det foreldrene har.

”Ny sjanse” – et forsøk med kvalifiseringsprogram overfor innvandrere som etter flere år i Norge ikke har fast tilknytning til arbeidsmarkedet og som er avhengige av sosialhjelp.

O

Opphold på humanitært grunnlag – vanlig betegnelse på tillatelse som gis til en asylsøker som ikke fyller kravene til asyl, men som har en flyktningliknende bakgrunn. Kan også gis der andre sterke menneskelige hensyn taler for at en person bør få bli i landet.

Oppholdstillatelse – Tillatelse til å oppholde seg i Norge utover tre måneder. En slik tillatelse gir ikke rett til arbeid, unntatt for EØS-borgere.

Overføringsflyktning – flyktninger som får komme til Norge etter et organisert uttak, vanligvis i samarbeid med FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR). Etter forslag fra Regjeringen fastsetter Stortinget hvert år en kvote for hvor mange overføringsflyktninger Norge kan ta i mot.

R

Rasisme – Begrunnelse og rettferdiggjøring av forskjellsbehandling av enkeltpersoner eller grupper med utgangspunkt i deres rase, hudfarge eller opprinnelse.

Regionkontor – IMDI har seks regionkontorer som blant annet arbeider med mottak av asylsøkere og bosetting av dem som får bli i landet. Regionkontorene ligger i Narvik, Trondheim, Bergen, Kristiansand, Gjøvik og Oslo.

Reisebevis – er et reisedokument som kan gis til personer som har eller får lovlig opphold i Norge. Reisebevis skal etter søknad gis til flyktning dersom ikke særlig grunner taler mot det. Se også Utlendingspass.

Repatriering – Innebærer at en flyktning reiser tilbake til hjemlandet frivillig. Ble også tidligere brukt i Norge om tilrettelegging av frivillig tilbakevending for personer med flyktningbakgrunn. Se også Tilbakevending.

S

Statlig mottak – Bosted for asylsøkere mens de venter på behandling av asylsøknaden. Etter vedtak blir de normalt boende enda en periode i statlige mottak før bosetting eller utreise. Beboere i statlige mottak får hjelp til det nødvendige av mat og klær, og de har ulike plikter og tilbud. Mottakene holder nøktern standard og er fortrinnsvis basert på selvhushold.

T

Tilbakevending – Brukes om personer med flyktningbakgrunn som vender tilbake til sine hjemland. Tilbakevending kan skje på eget initiativ eller være organisert av myndighetene. Den kan foregå med eller uten offentlig støtte og annen aktiv stimulans eller tilrettelegging. Se også Repatriering.

U

Utlendingsloven og utlendingsforskriften – Utlendingslovens bestemmelser gir rammer for utlendingers adgang til Norge og deres opphold her. Utlendingsforskriften angir nærmere hvordan utlendingslovens regler skal håndheves.

Utlendingspass – personer som har fått oppholdstillatelse eller arbeidstillatelse etter å ha søkt om asyl kan få utlendingspass. Familiегjenforente til disse kan også få utlendingspass selv om de ikke har fått innvilget asyl. For personer som har fått innvilget asyl. Se også Reisebevis.

Utvisning – Vedtak som innebærer at en utlending må reise ut av landet og bare kan komme tilbake hvis spesielle vilkår er oppfylt. Se også Bortvisning.

Vedtak – En avgjørelse truffet av et offentlig forvaltningsorgan som er bestemmende for rettigheter og plikter til private personer.

V

Visum – Tillatelse til å reise inn i Schengen-området og Norge og oppholde seg i området i inntil tre måneder. Utenlandske borgere fra visumpliktige land som ønsker å reise til Norge eller til de øvrige Schengen-landene skal søke og få innvilget visum før innreise til Schengen. Visum til hvert Schengen-land er tilstrekkelig for å kunne reise fritt i hele territorium i tre måneder og besøke ett eller flere land. Statsborgere fra visumfrie land trenger ikke visum for innreise til Schengen.

VEDLEGG 2 – TILSKUDDSORDNINGER

Integreringstilskudd

Bosettingsår	Sats
År-1 (2006)	kr. 130 000 (voksne)* kr. 110 000 (barn)*
År-2 (2005)	kr. 98 000
År-3 (2004)	kr. 81 000
År-4 (2003)	kr. 71 000
År-5 (2002)	kr. 70 000

* Personer regnes som voksne det året de fyller 18 år

Eldretilskudd

Engangstilskudd   kr 120 000

Tilskudd ved bosetting av personer med kjente funksjonshemninger

Tilskudd 1:   kr 140 000 (engangstilskudd)
Tilskudd 2:   Inntil kr 700 000 i inntil 5 år (kun bosatte etter 1.1.2006).

Skoletilskudd

Årlig tilskudd   kr 9 150

Særskilt tilskudd for enslig mindreårig

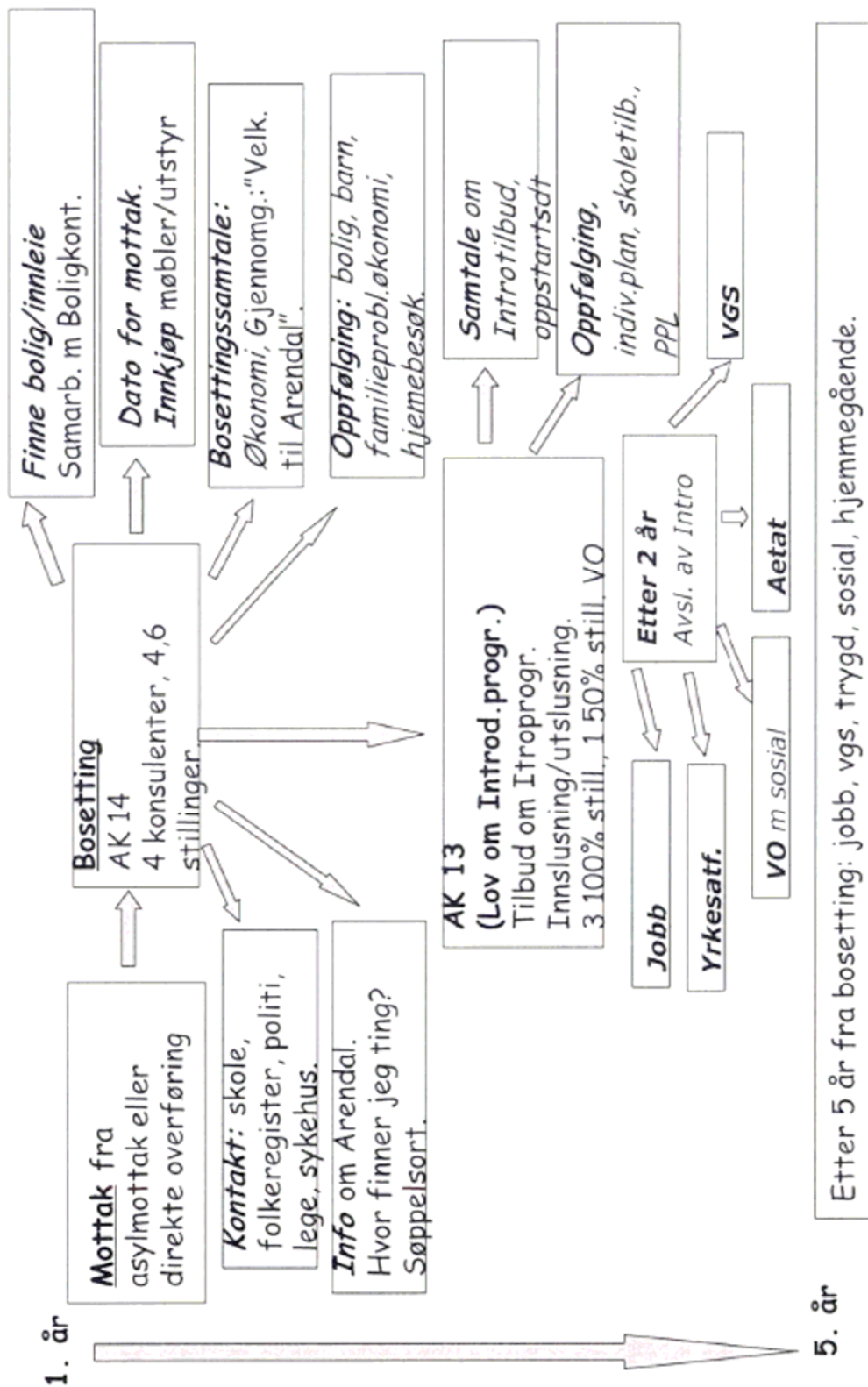
Årlig tilskudd   kr 102 800

Tilskudd ved direktebosetting

Engangstilskudd   kr 30 000
Månedlig tilskudd   kr 7 500 (ut over de tre første måneder)

5 år på Flerkultur

Pr. 2006 - 338 aktive brukere.

Arbeidsoppgaver

- Mottak fra asylmottak / overføringsflykt.
- Helseoppfølging ved ankomst av overføringsflyktninger(tuberkulose, blodprøver,røntgen)
- Informasjon om Arendal, Flerkultur, Helse, Skole, Politi, Folkereg.
- Etablering, økonomi, innkjøp av møbler, hvitevarer, tv, med mer.
- Påmelding til skole, fastlege, Folkeregister
- Oppfølgingssamtaler, rådgiving vedr. personlig økonomi,
- Kartlegging/avklaring
- Kartlegging av behov i forhold til fysisk og psykisk oppfølging
- Individuell oppfølging av enkeltpersoner
- Utredning av ekstratilskudd(diagnose, kartlegging søknad og iverksetting av tiltak med midler fra IMDI)
- Samarbeid med enhet Mestring og rehabilitering- egen fysioterapeutstilling
- Samarbeid med Hisøy legesenter i forhold til mottak av overføringsflyktninger
- Oppfølging av regnskap, refusjoner, innkreving, lønn, utbetalinger, sosialhjelp
- Disponering av fond, oppfølging,
- Arkivfunksjon, registrering, Post
- Tolkeoppdrag ved bosetting og også over tid med spesielt syke og eldre brukere.

Økonomi

Økonomi arbeidet på Flerkultur:

- UDI/IMDI
- Holde oversikt over integreringstilskudd som vi mottar fra UDI i en 5 års periode. Krav integreringstilskudd 1 år, og krav 2-5 år. Holde søknadsfrister i forhold til søknad om ekstratilskudd for funksjonshemming.
- Disponering av fond
- Overføringer eksternt og internt.

Klientøkonomi:

- Beregning og utbetaling av sosialhjelp. Livsopphold, boutgifter og etablering kjøres over Nornett.
- Regninger med momsrefusjon må anvises utenom Nornett. Strømregninger føres i klientregnskapet på eget lukket program (MD-Flykt) eller utbetales til LOS direkte over Nornett. Nødhjelp: kontantsjekk.
- Holde à jour klientregnskapet i eget program i forhold til utbetalinger av klær og etablering.

Introduksjonsstønad:

- Utbetales over kommunens lønssystem. Kontrolleres av introteam.
- Overføring fra aetat i forhold til AMO kurs.

- Barnehage/SFO
- Samleregninger for barnehage og SFO innen den 15 i hver mnd.
- Bolig:
- Betale husleie for boliger som er ledige (venteboliger). Lage samleregninger som betales den 25 i hver mnd. Ajourføre bolig liste for oversikt.

Annet forefallende kontorarbeid:

Anvisning av faktura/regninger m/momsrefusjon.

Samarbeidspartnere

- Arendal voksenopplæring
- AETAT
- IMDI (Inkluderings- og mangfolds Direktoratet)
- UDI (Utlendingsdirektoratet)
- Hove Asylmottak / andre mottak.
- Barnevernet,
- PPT, Pedagogisk nettverk,
- Sosial tjenesten.
- Kulturnettverket,
- Innvandrere / frivillig/organisasjoner, (bl.a. Røde Kors)
- Biblioteket,
- Tjenestekontoret,
- Tolketjenesten
- Skoler / mottaksskoler
- Boligkontoret,
- Trygdekontoret,
- Politiet, Linningskontoret,
- Folkeregister,
- Sykehusene,
- Helsenettverket / Psykiatrien,
- Økonominettverket,
- Lokalt næringsliv.